

Helse- og omsorgsdepartementet
Pb 8011 Dep
0030 OSLO

Oppfølging av opplysninger fremkommet i media om ventelister for sykehjemsplass

Det vises til brev av 27. oktober 2010 fra Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen vedrørende en vurdering av tilstanden i omsorgstjenestene i kommunene, spesielt i forhold til tilbud om heldøgns omsorg.

Fylkesmannen ønsker først å kommentere de generelle forhold rundt de opplysninger som fremkommer i TV2 vedrørende nevnte undersøkelse. Se vedlegg 1 – oversikt over hvilke opplysninger som kommunene har gitt TV2.

Ventetid og antall personer som venter på plass.

Når det gjelder antall ferdigbehandlede pasienter i spesialisthelsetjenesten går vi ut fra at kommunene har en god oversikt. Alle kommunene i fylket har etablert samarbeidsavtale med Sykehuset Innlandet i forhold til utskriving av pasienter som er utskrivingsklare fra sykehuset. Fylkesmannen har fått opplyst av kommunene at pasienter fra sykehusene blir prioritert foran hjemmeboende ved ledige plasser på sykehjemmet.

Antall pasienter fra spesialisthelsetjenesten som venter på heldøgns omsorgstilbud i kommunene i Hedmark er 16. 14 av 22 kommuner oppgir at det ikke er noen pasienter fra spesialisthelsetjenesten som venter på tilbud. Av de resterende 8 kommuner er det en kommune som oppgir fem pasienter, en kommune som oppgir at tre pasienter venter og de øvrige har en til to pasienter som venter på tilbud.

Ventelister er et sammensatt begrep. TV2 har stilt følgende spørsmål; *"hvor mange av innbyggerne i din kommune som har søkt om korttids/ eller langtids plass på sykehjem eller omsorgsbolig med mulighet for heldøgnspleie, venter i dag på å få tildelt plass?"* Kommunene i Hedmark har oppgitt at det til sammen er 206 personer som venter på et heldøgns omsorgstilbud.

Når det gjelder venteliste til sykehjemsplass er det ulik oppfatning av hva som egentlig oppfattes som venteliste. Hvis kommunen har innvilget sykehjemsplass har kommunen plikt til å etablere et heldøgns tilbud innen rimelig tid. Hvis det ikke er ledig sykehjemsplass skal kommunene etablere et tilsvarende tilbud i hjemmet inntil det blir en ledig plass på sykehjemmet. Tildeling av sykehjemsplass skal skje innen akseptabel tid. Hvis kommunen ikke kan gi tilbud om sykehjemsplass innen få uker er det å anse som at avslag, slik at klageretten blir ivaretatt. En forutsetning for at det er en reell klagerett er at

det blir gitt skriftlig avslag og ikke bare en muntlig orientering om at det ikke finnes ledige plasser. Vi vet at det blir gitt muntlig tilbakemelding i noen kommuner.

Dette har Helsetilsynet i fylket påpekt i flere år, både i forbindelse med tilsyn og klagesaker.

Helsetilsynet i Hedmark mottar veldig få klagesaker som gjelder avslag på sykehjemsplass. I 2009 mottok vi til sammen 11 saker hvor 5 fikk medhold. Fram til dags dato i 2010 har vi fått 5 saker hvor vi ingen har fått medhold i klagen. En kan stille spørsmål ved om klageretten er godt nok kjent og om rettssikkerheten er ivaretatt.

Når det gjelder venteliste på omsorgsboliger med mulighet for heldøgns pleie er det også problematisk å få en god oversikt. Fylkesmannen har ingen oversikt over ventelister på omsorgsboliger da avslag på bolig ikke kan påklages til fylkesmannen. Vi er imidlertid kjent med at det heller ikke er en ens ordning i kommunene for å sikre at søkere til omsorgsboliger har mulighet til å få behandlet en eventuell klage i kommunens klageorgan.

Vi er imidlertid kjent med at flere kommuner har ventelister på kommunale boliger.

Fylkesmannen tror derfor at kommunenes svar på dette spørsmålet ikke er entydig. Vi har kontaktet de kommunene som har oppgitt høyest ventelistetall. De kommunene i Hedmark som har oppgitt at de har flere enn 5 personer på venteliste er Kongsvinger, Hamar, Ringsaker, Sør-Odal, Grue, Åsnes, Elverum, Åmot, Folldal og Tynset kommune, jf vedlegg.

Kongsvinger kommune har i følge tall fra TV 2 18 personer på venteliste. Kommunen har pr 28. oktober 2010 10 personer som står på venteliste til langtidsplass sykehjem. (18 personer var tall fra mai måned 2010). 3 har tilbud om korttidsplass, en pasient er inneliggende i spesialisthelsetjenesten, de øvrige 6 har tilbud i omsorgsbolig eller sin ordinære bolig.

Kommunen oppgir ikke om ventetid til omsorgsbolig.

Hamar kommune har i følge kartleggingen til sammen 22 pasienter på venteliste. Kommunen har pr dags dato 21 personer som venter på sykehjemstilbud, derav 3 søknader til et tilrettelagt omsorgsboligtilbud for demente. Søknadene er behandlet og innvilget. De har i tillegg 36 personer som venter på tilbud i bemannet omsorgsbolig.

Ringsaker kommune har i følge TV 2 11 personer som venter på et heldøgntilbud. Kommunen har ikke sentral tildelerenhet og vedtaksansvarlige er tilknyttet den enkelte sone, og sonene har tildelermyndighet i forhold til et visst antall sykehjemsplasser. Det finnes derfor ikke noen helhetlig oversikt

Sør-Odal kommune har i følge TV 2 oppgitt at de har 8 personer som venter på et heldøgntilbud. Kommunen oppgir på telefon pr 1. november at de ikke har noen venteliste på sykehjemsplasser. De behandler søknader innen 21 dager og gir avslag på søknad hvis de ikke kan tilby plass. De etablerer da et tjenestetilbud i hjemmet og søker kan eventuelt klage på avslag på sykehjemsplass.

Grue kommune har i følge tall fra TV 2 24 personer på venteliste. Pr i dag oppgir kommunene at de har 7 personer som har søkt om sykehjemsplass og 17 personer som har søkt om omsorgsbolig. De oppgir videre at 6 av disse har stort behov for et sykehjemstilbud og 8 har behov for tett oppfølging av personell på døgnbasis. Det betyr at 14 personer har behov for et høyere omsorgsnivå og tettere oppfølging enn de får i dag.

Åsnes kommune har vurdert de pasientene som har behov for et høyere omsorgsnivå. Det betyr at pasienter som også i dag bor i boliger med noe personell tilstedet eller pasienter som bor på aldershjem men egentlig har behov for en sykehjemsplass er medregnet. Tallene som er oppgitt i sommer har ikke endret seg betydelig.

Elverum kommune oppgir at de fleste av de 35 pasientene som venter på tilbud, venter på tilbud på korttidsplass.

Åmot kommune har oppgitt til TV 2 at de har 8 søknader om søknad på sykehjemsplass. Dette tallet er det samme pr dags dato. Dette er pasienter som har søkt om plass, men ikke fått behandlet sin søknad.

Folldal kommune oppgir at de til sammen har 6 personer som venter på sykehjemsplass hvorav en pasient er inneliggende på sykehus. Dette er pasienter som har søkt om plass og fått innvilget langtidsplass på sykehjem. I tillegg har de pasienter som på søkertidspunktet har tilbud om korttidsplass.

Tynset kommune oppgir at det er 19 pasienter som står på venteliste. Dette er personer som venter på bolig og som ikke har stort bistandsbehov på nåværende tidspunkt.

Som det fremkommer ovenfor er det noe forskjellige vurderinger som ligger bak de oppgitte tallene. Åsnes kommune som har oppgitt at de til sammen har 49 pasienter som venter på langtidsplass i sykehjem har vurdert alle brukere i hjemmetjenesten og bofellesskap, og som kommunen etter en faglig vurdering mener har behov for et høyere omsorgsnivå. Andre kommuner har oppgitt antall søknader som har fått medhold om sykehjemsplass eller søknad om bolig med mulighet for heldøgns pleie. Andre igjen har oppgitt antall søknader som ikke er behandlet. Det er ikke tatt med antall henvendelser eller søknader som har fått avslag på sykehjemsplass eller avslag på bolig med bemanning.

På bakgrunn av fylkesmannens kunnskap og kjennskap til kommunens tilbud tror vi det som er oppgitt er minimumstall i forhold til personer som burde hatt tettere faglig oppfølging og hatt tilbud på et høyere omsorgsnivå.

Planer / behov for nye sykehjemsplasser eller omsorgsboliger med heldøgns bemanning.

Kommunene i Hedmark oppgir til TV 2 at det er planer om å bygge 284 nye sykehjemsplasser / omsorgsboliger med bemanning.

Fylkesmannen kartla i 2008 behovet for nye sykehjemsplasser og omsorgsboliger. Vi fikk da opplyst at det på daværende tidspunkt var behov for 167 nye sykehjemsplasser, utbedringsbehov på 262 plasser og behov for 315 nye omsorgsboliger hvor målgruppen var eldre. Fylkesmannen har pr 1. november 2010 anbefalt investeringstilskudd til 212 boenheter hvorav 129 sykehjemsplasser. Sykehjemsplassene er i hovedsak renovering av gammel bygningsmasse.

Pr dags dato er det ingen nye søknader i Husbanken fra kommunene i Hedmark hvor målgruppen er eldre. Tilbakemeldinger fra noen kommuner er at dagens investeringstilskudd ikke er høyt nok til å stimulere til økt utbyggingskapasitet. Det bør vurderes om denne situasjonen er tilfredsstillende.

Konklusjon

Fylkesmannen mener kommunene står overfor store utfordringer i eldreomsorgen. Vi vurderer situasjonen slik at kommunene har tre hovedutfordringer.

Kapasitetsproblem

- Noen kommuner har behov for flere sykehjemsplasser
- Noen kommuner har behov for omsorgsboliger med bemanning

Kompetanseproblem:

- De fleste kommunene har behov for å styrke kompetansen på mange områder.
  - Forvaltningskompetanse
  - Generell fagkompetanse
  - Medisinskfaglig kompetanse
  - Etisk kompetanse
  - Lederkompetanse

Omdømme utfordringer.

Selv om TV 2's undersøkelse er beheftet med visse metodiske svakheter som gjør at svarene fra kommunene er noe ulike, viser resultatene at det er betydelige kapasitetsproblemer i mange av Hedmarks kommuner. Det er behov for stor oppmerksomhet om pleie- og omsorgstjenesten også i tiden framover. Fylkesmannen vil følge opp situasjonen, og vi er særlig bekymret for rettssikkerheten til pasientene.

Med hilsen

Trond Lutnæs e.f
fylkeslege

Irene Hanssen
seniorrådgiver

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og sendes ut uten signatur.

TV 2 kartlegging over kommunens tilbakemelding på ventelister på sykehjemsplass og omsorgsboliger med bemanning

Kommune	Antall plasser			Antall som venter på plass		Andelen av innbyggere over 80 år som bor i institusjon	Lengst ventetid (dager)	Planer / behov
	Antall plasser	Derav sykehjemsplasser	Derav omsorgsboliger, med og uten bemanning	Hjemmeboende som venter på tilbud	Ferdigbehandlede på sykehus			
Kongsvinger	182	161	21	18	0	13,3	84	34
Hamar	350	230	120	20	2	11,1		50
Ringsaker	343	305	38	10	1	16,4	21	0
Løten	108	75	33	0	0	15,9		0
Stange	186	147	39	2	0	12,2	112	60
Nord-Odal	57	57	0	1	0	14,2		18
Sør-Odal	81	78	3	8	0	13,2	21	0
Eidskog	90	90	0	0	0	13,9		0
Grue	80	42	38	24	0	9,4	364	5
Åsnes	158	80	78	45	5	16,1	574	15
Våler	52	52	0	1	0	14,8	14	8
Elverum	216	144	72	35	3	16,5	56	0
Trysil	119	89	30	0	0	20	0	0
Åmot	72	52	20	8	0	13,9		35
Stor-Elvdal	42	38	4	1	2	14,2	14	0
Rendalen	40	32	8	0	1	12,5	14	8
Engerdal	30	27	3	0	0	21,5	7	6
Tolga	29	19	10	5	0	15,1		3
Tynset	107	54	53	19	1	12,8	71	20
Alvdal	50	32	18	4	0	16	84	12
Folldal	19	19	0	5	1	20	175	10
Os	28	28	0	0	0	18,1		0
Sum	2439	1851	588	206	16			284